

nota...

- Stop!

- Krivo, krivo, krivo!

- Ispast će Kriva pjesma, a to nema smisla!

- Je l' te da nema smisla?!

- Ne, ne, ne. Moram teška srca i teških nota priznati: NE!

Nema smisla.

A nema smisla ni to što sam odmaštala od glavne teme. Vraćam se zato na izgubljene pjesme i...

ZAKLJUČAK

Kao što nema smisla pisati pjesme bez nota, tako nema smisla ni pisati osobno svoje, izgubljive pjesme. Pjesme za vlastitu, trajnu upotrebu. Nemoguće!

Treba odmah pisati NAŠE pjesme.

Tako se više neće moći izgubiti i ja ću u miru moći dalje pisati i crtati neizgubive pjesme koje će mi sve doći na proslave svih mojih budućih pjesmodana.

Tako dugo dok čekaš da zaspiš, možda i ti smisliš kakvu pjesmu. Pravu, krivu, našu, svoju - svejedno. I ne izgubi je u snovima!

A tvoji snovi te čekaju, trebaš samo zaspati.

LAKA ti pjesnička **NOĆ!**

Napomena:

* Iz knjige BISERNE PRIČE (365 + jedna priča za Laku noć)

Marijan HORVAT

SVEVIŠNJI JE TAKO HTIO

*G*odinama, a posebno posljednjih, kad god bih se mišlju našao uz *nju*, uvećala bi se u meni misao: nisam bio pravičan.

Dan je mog rođenja. Dogurao sam do šezdeset pete ali nemam nimalo nade da ću izgurati još koju, a kamoli sedamdesetu. Krvotok mi u svojim prohodima gradi brane a one zaustavljaju protok bez kojeg ne može opstojati nijedno ljudsko biće. Sam sebe ubrajam u te, i takve, što je još uvijek očigledno: ujutro se budim - izvršavam, istina sporije no godinama ranije - uvijek iste i istim redom higijenske potrebe i navike a potom zviždeći omiljenu ariju "Ispovijed" iz opere "Karolina Suhodolska" izlazim iz kupaonice. U kuhinji postavljam na svoj "plinac" mjedenu džezvu s vodom,

kuham i ispijam svoju, tog dana prvu crnu kavu.

Neki mi savjetovaše da tom napitku dodam malo mlijeka, što poslušah. No već treći dan izbacio sam taj dodatak i ostadoh na svojoj isprogramiranoj uobičajenosti.

Živim sam u malom ravničarskom gradu u dvosobnom, dostatnom mi, stanu, koji mi se ponekad čini kao skrojen i prilagođen mojim dnevnim životnim potrebama. Ponekad osjetim njegovu povelikost i neiskorištenost što me ozlojeđuje, no nakon takvog stanja obično brzo ponirem u promišljanje prijedjenog životnog puta za koji bi se moglo reći da mu vijuge i sadržaji nisu bili pusti ali ne uvijek i ugodni.

Objed obavih u pokrajnjem hotelu, potom sporim hodom prošećem središnjim ulicama grada, dijelom i perivojem u kom već travnati sagovi zelene, a nabubreni pupovi po brojnom drveću razvaljuju svoje zaštitne oklope. Ne srevaš nikog od poznatih vršnjaka kojih u gradu s obzirom na moju životnu dob ima iz dana u dan sve manje, vratim se umoran kao "stari jazo" u svoju starinsku jazbinu.

Odložim odjeću, navučem kućni haljetak, noge utopljam u papuče, uključim radio prijemnik i na njemu navrtim postaju Zagreb. Razmaknem zavjese na širokom prozoru i pogled mi pođe ulicom što se pravokutno nadovezuje na onu koja usporedno prolazi pokraj zgrade u kojoj domujem na drugom katu. Kraj nedaleke obiteljske kuće opazim automobile i veći broj ljudi kako ispred trijema dostupnom mojem pogledu ulaze, izlaze, zastajkuju i nešto govore. Viđena slika uznemiri me.

- Pa nije valjda?

Jučer, iako s velikim naporom, razgovarao je sa mnom, naslonjen na ogradu koja mu je u tom položaju pomagala da se lakše održi u stajanju. Ne, ne može biti. To su došli rođaci i prijatelji njemu u posjet - pokušavam tako misliti o viđenom i tjerati slutnju o onom najgorem što mi se u prvi mah u mislima nametnula.

Uto ugledam kako iz kuće iznose mrtvački kovčeg i stavljaju ga u najveći crni automobil. Automobil krene, za njim drugi, uđu u ulicu uz moju zgradu i produže u smjeru gradskog groblja. Uzdrhtah, naslonim glavu na hladno staklo prozora. Suze mi navru.

- Mir duši tvojoj, dragi prijatelju, tihi i skromni čovječe, veliki i znani graditelju ovoga grada - izustim i, odmaknuvši se od prozora, polegnem tijelo na izdašni, mekani ležaj što i ovaj put mojoj tjelesnoj onemoćalosti pruži oslonac i pomoć za ponovnu duševnu pribranost.

Probudi me hladnoća što me obavi u tijeku kratkog spavanja. Ustanem, zaposlim udove kratkim kretanjem po stanu i pokušavam odagnati misli s kojima sam legao. Uzmem u ruke nedočitanu knjigu, spustim se u stolac s meni prilagođenim naslonom, noge položim na malen taburet i pokrijem ih vunanim pokrivačem.

Otvorim knjigu na stranici uz koju je bila zelena, svilena traka što je označavala moj dostignuti pročitani dio knjige i oči mi se zaustave na podnaslovu: "Učenje o jastvu". Knjigu je napisao Šrila Prabhupâda, stari indijski svâmi, onaj koji duhovnom snagom postaje svoj gospodar i želi da to budu i drugi. Šrila je bio, tvrde, istinski sveti čovjek, duboke intelektualne i duhovne osjetljivosti koji je posjedovao samilost i brigu za društvenu duhovnu dimenziju, kojeg se nije moglo poistovjetiti sa suvremenim guruima, duhovnim učiteljima što dolaze kao propovjednici istočnjačke duhovnosti i razvodnjenim verzijama podilaze našim nagonima za trenutačnim blagostanjem i time iskorištavaju naivnost Zapada.

Mojem razmišljanju o ovozemaljskom životu, njegovim načinima, svrsi i hodu na tom putovanju, ova

je knjiga zanimljivo štivo a posebno kad se u njoj nađe odgovor na pitanje: A što poslije?

Zbog toga neki pogledi, pored onih na kojima počivaju moji dosadašnji, u ovom golemom broju pitanja i odgovora, ova knjiga "O jätstvu", samospoznaji, što vrvi mnogim, meni nepoznatim izrazima iz kojih se uz određeni napor nađu i suvisli odgovori: jätstvo, Krsna, ösrame, gopije, guru-kula, Hari, Hari i ... su kao dobro došli ćuh, u kojem se počesto nađe ćovjek, a posebno ćovjek koji o životu i zbivanjima iza "crne ploće" razmišlja kad bude u mojoj, već poodmakloj životnoj dobi.

Knjiga me zaniijela, no moj biološki sat podsjeti me na potrebu za drugom kavom. Pripravim ju, stojećii na verandi polako ispijem i opet se vratim u sobu. Prilegnem i misli mi pođu nekim prošlim isprekidanim putovima i nađu se u mojoj sadašnjosti uz događaj za koji sam gledajući kroz prozor ćas prije saznao. Na kraju se nađoh mislima u sadržajima mog životnog preostatka, u situaciji "vuka samotnika".

Moglo je mnogo toga tećii i protećii i drugim tokovima, boljim i pragmatičnijim, pa bi sad i oćekivanja što ga tvore misli o samotništvu u posljednjoj uri bila drukćija, da sam nekad drukćije, bez lažnog ponosa postupio.

Redaju se slike minulih dana i odjednom se pojavi i zastane kao zumirana jedna iz mladaćkih dana i u ušima mi počne odzvanjati tadanji presudni razgovor s njom. Ćujem njene rijećii:

- Znaš, ja sam gravidna.
- Pa oslobodi se tereta - odgovorio sam hladno.
- Sad tako govoriš?
- A kako bi trebalo?
- Nisam to oćekivala od tebe, a za oslobođenje je prekasno.
- A zašto o tome meni govoriš?
- A kome? Rekla sam i majci...
- I?
- Pozvala te da dođeš k nama.
- Pozvala me? Sada me poziva, a ćinila je sve moguće i nemoguće da te odbije od mene. Źeljela je bogatijeg s uglednim zvanjem, Źeljela je sve ono što ja nemam. Zašto sad odjednom promjena?
- Bilo je tako, no ljudi se mijenjaju pa tako i ona. Za mnogo toga je kriva, ali majka mi je...
- Ne vjerujem da o tvom položaju trebamo razgovarati nas dvoje. Bili smo zajedno samo nekoliko puta, ali...
- Što, ali? - pitala je nježno.
- Jesi li razgovarala s onim drugim?
- S kojim drugim?
- Onim što te vozikao motociklom, kad ste svraćali u Borl...
- Vozikala se jesam ali u Borlu, dalje od terase, nisam nikad bila i da znaš: on nema veze s mojom gravidnošću...
- Meni se ćini da ti i ne znaš tko ima veze...
- Nepravićčan si i surov... Sad zaboravljaš na sve ono što sam ćinila, usprkos mami, jer sam tebe voljela... Ideš li sa mnom mojoj kućii?
- Ne Idem! Ti ćeš se snaćii i uz pristanak majke sve dobro riješiti. Bok! - rekoš i ostavim ju suznih oćiju ispred restorana u kom smo razgovarali.

Udala se za ćovjeka koji ju je vozikao. Porodila je sina i nakon pola godine razvela se. Ja sam otišao

svojim putom.

U proteklih četrdeset godina sreli smo se dva puta. Malo i razgovarali, ali se i čuli ponekad telefonom. Pozivi su bili obostrani. Ponovno se udala i porodila djevojčicu. Djeca su odrasla i sada žive u velikom gradu. Ona, kao umirovljena liječnica, sa suprugom financijskim savjetnikom živi u poznatom turističkom zimovalištu. U posljednje vrijeme čujemo se češće telefonom, no razgovori su konvencionalni. Suprug joj, kako ona kaže, ne prigovara zbog naših čavrljanja jer zna za naše poznanstvo iz djetinjstva.

- Sa zadovoljstvom čita tvoje knjige - jednom mi je kazala.

- Pa zašto i ne bi. Njemu nisam ništa skrivio. Da li sam skrivio njoj, to samo ona zna - pomislim i pođem prema telefonu, uzmem ga sa staka i približim svom sjedištu.

- Nazvat ću ju, za popodnevni odmor prošlo je vrijeme - i okrenem broj.

S druge strane čuo se pozivni signal a potom:

- Molim - čujem duboki muški glas.

- Izvinjavam se, jesam li dobro dobio?

- A koga zovete?

- Familiju Nakić što živi u jednom lijepom planinskom gradiću.

- Da, upravo tako. Ovdje familija Nakić u planinskom gradiću punom svježine, koji je nekima i lijep.

- Mogu li razgovarati s vašom suprugom, s gospođom Leticijom?

- A tko zove, lijepo molim.

- Podravac, profesor Lovro Ožegović. Pozdravljam gospodina supruga...

- Hvala... Samo da ju probudim. Prilegla je. Leti!!! Poziva te profesor Lovro, dođi..., a vama pozdrav

- reče i začas se čuje ženski još pospani glas.

- A ti Lovro?

- Žao mi je što sam te probudio.

- Ništa, ionako je vrijeme za kavu. Dado će ju sad staviti, mogao bi i ti s nama popiti... Kako si? Dugo se ne javljaš. Ja sam trebala tebi, poslije...

- Zovem, samo da ti čujem glas.

- Nešto se okrupnio, nikako da izbacim cigarete.

- Ljudi kažu: "Navika je jedna muka, a odvika, sto..." ali ipak nastoj.

- Pokušala sam nekoliko puta, no uvijek se vraćam.

- Kako si ti, kako djeca?

- Mogla bih ti mnogo pričati. Suprug i ja u ovoj svježini dosta smo dobro, a i djeca. Znaš imam troje unučadi.

- A kako je Domagoj?

- Dobro. Pričala sam ti nešto o njemu. Živi u Ljubljani i radi u velikoj tvrtki... Sad je s kolegama na nekom simpoziju. Javio mi se, možda svrati kod nas. A kako si ti? Pišeš li što? Hvala za posljednju novelu. Javit ću ti se. Trebali bi se vidjeti. Često sam u Zagrebu kod kardiologa. Kava mi se ohladila, suprug već signalizira.

- Idi na kavu! Želim ti zdravlje, no imam i jednu molbu - kažem joj potihom - ne moraš mi sada odgovoriti, no dobro slušaj. Molim te pošalji mi jednu svoju staru fotografiju a i fotografiju sina Domagoja. Za ovu molbu postoji razlog. Reći ću ti. Jesi li me razumjela?

- Da, čut' ćemo se - ona reče.

- Pozdravi supruga!
- Dado, profesor Lovro te pozdravlja - povikne ona punim glasom.
- Pozdravi i ti njega - čujem muški glas koji je došao s izvjesne udaljenosti.
- Hvala što si zvao, često mislim na djetinjstvo.
- Bok!
- Bok!

Spustim slušalicu, naslonim glavu na naslon fotelje i misli mi pođu...

Dani su bili sve topliji. Grad je dobrano dobio zeleno ruho, a latice u aleji tulipana već su otpadale. Na povratku s objeda otvorim sandučić u koji listonoše stavljaju poštom pristigle pošiljke i izvadim dvije omotnice. Jedna je bila nešto punija, dok je druga bila podulja, lagana i tanka pa me asocirala na meni dragu, rusku balerinu Romanovu što je pred tri desetljeća plijenila svojim izgledom i kreacijama mnoge i mnoge gledatelje, a posebno muški dio publike.

Popnem se stubama do stana i onako zadihan pretražim džepove zbog ključa nakon kraćeg petljanja pronađem, i uđem u stan. Uz pomoć naočala utvrdim: u omotnici koja me podsjetila na Romanovu bio je račun za plin, dok je druga omotnica, ona punija, došla iz Zagreba. Rukom ispisana adresa nije odavala pošiljaoca, no čim ju otvorim i nađem u njoj dvije fotografije i nešto napisano, na dosta malom ružičastom papiru, bi mi jasno od koga je pošiljka stigla. Lijepim ni malo drhtavim rukopisom koji sam poznavao još od mladih dana, pisalo je:

“Dragi Lovro!

Šaljem Ti fotografije koje si me molio. Iako mi nisi, a tada nisi ni mogao objasniti zbog čega ih tražiš, poslušala sam te kao i nekad u mnogočemu, s vjerom da ih nećeš zlorabiti. Kad ću ponovno ići u Zagreb kod kardiologa, javit ću Ti i nadam se da ćeš doći i tada mi sve reći. Inače sam dobro. Kako vidiš i na meni je vrijeme ostavilo tragove. Neka bude što mora biti. Imam samo jednu želju a to je da “kraj” bude bezbolan i u krugu obitelji. Ako pažljivo promotriš drugu fotografiju, uvjeren sam da će naš susret proteći uveliko u šutnji. Nećeš imati pitanja za mene!!! Ne znam ni danas zašto se tako desilo. Kad se to pitam, a po našem rastanku često sam to činila, uvijek je bio odgovor: Svevišnji je tako htio! Pozdravlja te Leticija.”

Gledam sliku mladog muškarca, koji je u uniformi pilota i nasmijanog lica stajao uz trup sportskog zrakoplova. Činilo mi se da u njegovoj figuri i izrazu lica vidim nešto poznato. Promijenim naočale, opet gledam, moj privid (?) kao da je bio jači. Pronađem svoje fotografije iz vremena iste starosne dobi i moja slutnja o velikoj sličnosti bude još očitija. Privinem fotografiju na grudi i ponavljano izgovaram:

- Nisam bio pravičan, nisam bio pravičan. Eto ti sad, “stari vuče samotnjče”...

Fotografiju Leticije i Domagoja držao sam na mjestu gdje su bile veći dio dana dostupne mom pogledu. Jednog dana posjetio me moj dugogodišnji prijatelj Luka. U toku razgovora, on primijeti fotografije i onako usput reče:

- Nisam znao da si se za mladih dana bavio zrakoplovnim sportom. Ovo ti je lijepa uspomena - i nastavi objašnjavati događaj o kojem je čas prije govorio. Kad je otišao uzmem fotografiju ponovno u ruke, pogledam ju pomno i ovlaženih očiju, drhtavim rukama odložim u ladicu. Iznad nje stavim fotografiju Leticije i pokušavam opravdati svoju nekadašnju nepravdičnost riječima majke:

- Svevišnji je tako htio!